

Primærkilde intervju

Dame 1:

Okay, første spørsmål. Når ble du født?

- Den andre i ellefte i 37.
- 02.11-1937

Intervjuer: Giftet du deg?

- Hva sier du?

Intervjuer: Har du giftet deg? Har du vert gift?

- Ja!

Evt når giftet du deg?

- Åh, det blir 1 .... det blir 3 ... Skal vi se, eldste barnet blir 61, nei hun blir 62. Da er det 62 år siden vi ble gift. I oktober.
- (1959)

Neste spørsmål er, hadde du noen barn?

- Om æ har mange barn?

Ja om du hadde barn?

- Ja når jeg var gift så hadde æ barn, 4

Hvordan så en normal dag ut hos deg?

- Ja det var nå, det va nå om morgenen. Det va å stelle ungene, å vaske de, og ordne de, å lage til frokost å så fikk de nå leke seg. Så hadde æ baby, så hadde æ bleie. Vi hadde jo bleier som vi måtte vaske, så skulle skylles og kokes og vaskes og skylles.
- Og så va det jo drikke til barna, så måtte kokes, hvis du ikke hadde melk til de, brystmelk til de, så måtte du koke til melk, og kok til flaske, og ordne. Også va det middag, og så va det klær, andre klær som skulle vaskes, huse stelles og ungene, til kvelds. Sånn var ritualet de lange dagene.
- Så ble det bedre når barna ble større. Så ble det lettere, kan du si.

Hvordan skilte det seg fra når de ble større?

- Jo det ble jo lettere på grunn av at de hjalp seg selv med å kle på seg og sånn der, du slapp å hjelpe de å kle på seg, Etter hvert som de ble så store at de kunne vaske seg selv, og sånn der, så ble det jo lettere.

Føler du at du var en husmor?

- Ja, det følte jeg. Jeg føler jeg var en husmor. Men jeg begynte jo, vet du, og arbeide.

Va du ei husmor av eget ønske?

- Ja, det va jeg det. Jeg var gla i, jeg likte unger og va gla i det.

Likte du å være en husmor?

- Ja, det likte jeg

Ville du anse å være en husmor et yrke?

- Ja det anser æ som et yrke. Ja, det gjør jeg.

Hva var ansvarsområdet ditt som ei husmor?

- Ansvarsområdet, det va nå, det va nå huset og plassen jeg bodde på. Så va nå det ansvaret å handle, å dra på butikk og handle. Ja, det var nå det som var ansvaret.

Neste spørsmål går innenfor jobb, og då er første, hadde du en jobb?

- Ja jeg hadde en jobb. Jeg jobbet før jeg fikk barna. Også jobbet jeg jo etterpå, så jeg hadde en dagmamma. Også hadde jeg bare permisjon når jeg fikk barna, og bare var hjemme en stund, også jobbet jeg.

Var dette av eget ønske at du var ute i jobb?

- Ja det hadde jeg lyst til. Det syns jeg var helt greit.

Hva var grunnen til at du hadde lyst til å ha jobb?

- Det var jo godt å komme seg ut sammen med andre. Sammen med andre folk, og få prate. Det var jo stressende mange ganger med hjem og alt det, men det tok jeg positivt. Jeg synes det var greit og være. Og så var det jo godt for å få penger også.

Hvilken periode begynte du å jobbe? Årstall?

- Skal vi se, jeg tror det var. Jeg dro jo sørover, så jeg begynte jo i ... Jeg var konfirmert i 52, og så gikk jeg framhaldsskolen i 52-53, og så dro jeg sørover i 54. Så du kan si jeg begynte, jeg dro jo sørover og da begynte jeg jo og arbeide. Og så arbeidet jeg jo da til jeg dro hjem. Og da begynte jeg på butikken her og arbeide. Så jeg arbeidet jo fra da og til. Og så var det jo da brudd mellom hver gang jeg fikk barn, og slikt, så jeg hadde permisjon.

Men det at du giftet deg stoppet ikke det at du var ute i jobb?

- Neida neida, jeg giftet meg jo og jeg var jo i jobb. Altså, jeg var jo i jobb hele tiden til jeg fikk [første barn] vet du. Jeg tror jeg arbeidet helt til jeg giftet meg, mens gravid. Så var jeg jo hjemme mens jeg hun var velig liten, så begynte jeg jo å arbeide. Hadde bare permisjon.

Når du jobbet, både før og etter du giftet deg, Hvordan stilling hadde du? Sånn 100% 70% osv. Var det en fulltidsstilling før du giftet deg?

- Ja, det var en fulltidsstilling jeg hadde. Fra morgenen til ettermiddagen. Og det hadde jeg i grunnen hele tiden, jeg hadde ingen deltidsstilling. Det har jeg aldri hat. Jeg hadde litt på [sykehjemmet], jeg gikk jo litt vikar.

For å summere, Før du giftet deg, så jobbet du en 100% stilling. Og etter du giftet deg, når du var ute i jobb, så hadde du ei fulltidsstilling da også?

- Ja, ja, ja

Fikk du samme lønn som de mannlige kollegene dine?

- Eh, det er jeg ikke så sikker på fordi det var nå ansienniteten som var. Jeg hadde jobbet innenfor butikk før jeg kom til bygden. Så nei det hadde vi nå vel ikke, det var nokk mindre fordi det var jo alltid det. Så fikk vi vel mindre enn mennene, så det var sikkert mindre.

Følte du deg behandlet likegyldig som dine mannlige kollegaer?

- Nei. Det føler jeg ikke

I hvordan grad føler du deg likt behandlet?

- Jeg følte jeg var likestill alle sammen, unntatt sjefen. Og det ble jeg nokk til slutt, så ble jeg jo sjef der nede.

De som var på samme nivå som deg, dine mannlige kollegaer, du følte deg behandlet likt av dem?

- Ja, det va det.

Hvis du hadde en pause fra jobb, var det grunnet eget valg eller var det fordi du var nødt til å ha en pause?

- Nei då var jeg nødt, det måtte jeg jo det når jeg fikk barna. Og da var jeg jo nødt.

Neste spørsmål er, hvor mange jobber var tilgjengelige for deg? Kunne du velge hvilken jobb som var der, som du hadde lyst på eller var det en 'du må ta det som var'?

- Nei, det var ikke noen annen jobb. Det var ikke noe, jeg var jo i [stedsnavn] på butikken der. Og så var jeg jo litt på [sykehjemmet] etter jeg var ferdig i [arbeid på stedsnavn], da vi hadde lagt ned butikken. Så var jeg litt på [stedsnavn] som vikar på [sykehjemmet]. Eller helsesenter som det heter.

Hvor lenge var du på [sykehjemmet], hvor lenge jobbet du der som en vikar før du hadde en fulltidsstilling?

- Jeg hadde ikke en fulltidsstilling der. Nei jeg gikk deltid, jeg var vikar så de tok meg inn når de trengte meg.

Når begynte du å jobbe på [sykehjemmet]?

- Det husker jeg ikke fordi at det var etter jeg var ferdig i [arbeid på stedsnavn]. Og skal vi se, jeg var vel rundt 70 år. Jeg tror jeg var vel rundt 70 år, så jeg arbeidet der i 3 år kanskje.

Så du jobbet fulltid til dine siste 3 år som yrkesaktiv på [sykehjemmet] der du jobbet vikar?

- Ja, eller nei. Jeg var en stund hjemme. Da jeg sluttet i [arbeid på stedsnavn], da vi var ferdig der, så var jeg hjemme i et par tre år, fordi jeg var jo så sliten og alt.

Hvor var barna mens du var på jobb?

- Ja, det var jo, jeg hadde selvfølgelig barnepike til [eldste barn]. Hvis [ektemann] var hjemme så steppet nå han inn. Og det var nå litt forskjellig det, fordi jeg hadde noen som passet de når de var helt små eller når jeg gikk på arbeid. Og så vokste de, så begynte de på skolen og da var de på skolen når jeg var på arbeid. De var nå hjemme, og mamma var nå der.

Så du fikk hjelp av besteforeldre og dokker hadde barnepike?

- Ja, ja

Når dere hadde barnepike, var dette en økonomisk belastning, en større økonomisk belastning eller gikk det bra?

- Neida det gikk nu bra, det gjorde nå når begge var i arbeid. Ja han var nå i fiske han.

Hvis en av foreldrene måtte være hjemme med barn, var det en selvfølge at det var deg som måtte være hjemme?

- Ja, når han var ute på havet så var det en selvfølge at det var jeg som måtte være hjemme. Var han hjemme, at det var sånn at han var hjemme, så var han sammen med dem. Det var ingen problem.

Hvilke muligheter hadde du når det kommer til utdanning?

- *sukker* Ja det hadde man jo, det var selvfølgelig penger det sto i, og ikke var jeg så interessert i å begynne på utdanning. Jeg gikk jo framhaldsskolen så dro jeg sørover, og da var jeg på en fabrikk og arbeidet. Så vi sydde. Og så var jeg på en butikk, det var det jeg var på når jeg var sørafr. Så begynte jeg jo her på butikken når jeg kom.

Følte du at du hadde de samme mulighetene for utdanning som mennene hadde?

- Nei det tror jeg ikke. Det tror jeg ikke det va sånn. For det var jo, det som var før var jo at mannfolkene fikk seg en utdannelse, de som ville gå og prøvde fikk det. Det var ikke snakk om at jentene skulle ha noe.

Hvorfor tror du det va sånn at jentene ikke ble tatt i betraktning når det kom til snakk om utdanning innafor jobb?

- Nei det var vel det at det var han som skulle forsørge oss. Det var mannfolkene som skulle forsørge oss, fordi det var jo mye det. Det var masse kvinnfolk som ikke var ute i arbeid. Som ikke hadde noe arbeid. Så det var jo mange som ikke har hatt arbeid. Det vet jeg jo er mange som ikke har vert ute på noen ting. Så det var jo mannfolkene, så det ble jo mennene som måtte gå på skolen eller få seg noe. Det var litt forskjell der.

Der og da, følte du at dette var urettferdig eller var det et 'sånn er det' tankegang?

- Altså det va, sånn er det. Sånn var det.

Det var ikke noe du reagerte på der og da?

- Nei det reagerte jeg ikke på, nei.

Enn nå, hvis du tenker tilbake?

- Ja det er klart, at hvis jeg nå tenker tilbake.. Men jeg var jo heldig og fikk arbeid. Men det er mange som bare har vert hjemme, og ikke fått gått ute blant folk, sånn og fått være i arbeid. Jeg tror det er veldig viktig at du kommer deg ut i arbeid. At du får lov å gå litt på arbeid, om du ikke går full stilling, men at du ihvertfall kan få være litt på arbeid. Det var sikkert mange som kunne ha trengt å være, men sånn var det nå.

Neste spørsmål er om din partner var i jobb?

- Ja, han var en fisker.

Hvordan så hanes arbeidsdag, eller arbeidsperiode ut som fisker?

- Ja, det kunne være veldig slitsomt. Det vet jeg at det kunne være. På vinterstid, så sto han opp klokken 2 om natten, sto de opp og gikk på havet. Og så kunne det være på sene kvelden de kom hjem. Så det var mange ganger det var veldig slitsomt og tungvint, var det.

Var det slikt at han dro ut i perioder og fisket, eller var det slik at han forlot huset og kom tilbake på samme dag?

- Ja, ja, ja. Han dro her utenfor så kom han tilbake. Han kom ikke hver dag, de hadde jo kokk, det ble jo så sent at de måtte jo. De måtte ordne garnet etterpå, og de ble jo så sent så da kom han jo ikke hver dag. Men det var ganger det var enkelt å dra etter seien så da kom han jo hver dag.
- Han arbeidet også i kommunen en stund, på sommeren.

Jobbet han ikke som fisker da, eller var det begge delene?

- Nei, da jobbet han ikke som fisker, da jobbet han i kommunen. Han hadde barn. Han hadde ungdommer som han var sjef over, så de gjorde forskjellige ting for kommunen, maling, plenklipping og alt slikt.

Husker du om han har uttrykt følelser for at han bruker, føler selv han bruker for mye tid utenfor hjemmet? At han selv ønsker at han hadde mere tid med barn eller i hus?

- Ja det tror jeg, det tror jeg mange ganger han ønsket. Når han borte i [Fiske] , og de var der i flere måneder, og han kom hjem. Det ønsket han det, fordi han var velig gla i barna og likte å leke med barna.

Vet du om han følte et press for at han skulle forsørge? At det lå veldig mye på han for å forsørge familien.

- Det vet jeg ikke, fordi det snakket vi aldri om. Det var så innlysende alt at det skulle være sånn at det tror jeg ikke.

Hvilke forventinger følte du at samfunnet hadde til deg som person?

- Det vet jeg ikke.

Jeg kan spørre på en annen måte, følte du at, som kvinne, at det var forventet at du skulle følge en retning, eller te deg på en spesiell måte på grunn av at du var kvinne? Følte du at samfunnet hadde en dels kjønnsnormer du måtte forholde deg til?

- Det tror jeg ikke var snakk om, selvfølgelig du hadde jo en plikt, på sett og vis, at du skulle oppføre deg ordentlig når du var sammen med folk. Og kle deg, at du oppførte deg ordentlig. Det var en plikt en var opplært med når man var barn. At man skulle oppføre seg og være høflig. Ellers følte jeg ingenting.

Har du følt diskriminering?

- Nei, det har jeg ikke

Rundt 60 tallet, merket du noen endringer i hvordan kvinner ble behandlet eller betraktet, eller omtalt? At i løpet av den perioden, merket du noen endringer i synet på kvinner?

- Ja, det tror jeg. Hvilket årstall sa du?

Fra 60 tallet

- Ja det va det nokk, det var endret noe. Det tror jeg det var fordi det var mye ... Så mannfolkene bestemte, skulle jo bestemme alt, så kvinnene hadde jo ikke noe å si. Så det tror jeg endret seg.
- Du kan si å, når du arbeidet ute, du blir mere selvstendig. Du blir ikke veldig avhengig av mannen din sånn sett. For det første så har du litt penger, og for det andre så blir du mere selvstendig. Får mere meninger og sånn.

Følte du det var en trygghet i å kunne tjene egne penger?

- Ja, ja det følte jeg.

For å summere det du sa om 50 til 60 tallet, du sa at mennene bestemte alt før, og at det begynte å endre seg, betyr det at du føle at der var en mer åpenhet mot kvinneproblemer?

- Ja det var mere åpenhet for kvinner. Det var mere sånn, du kan si at de var mere representert i ting og tang som skjedde i bygdene. Ja, de fikk de gjøre. Det mener jeg.

Neste spørsmål er, når det kommer til familiedynamikken, hadde dere en som bestemte, eller var det begge to, eller bestemte dere avhengig av ansvarsområder?

- Nei vi bestemte begge to. Vi pratet og ble enige og sånn ble det.

Du følte deg hørt og dine meninger tatt i betraktning?

- Ja, ja, ja, ja, ja

Enn med økonomi?

- Penger, når det gjaldt økonomi så hadde vi det ilag. Det var ikke slikt at vi delte det og han hadde det og æ hadde det, vi hadde jo ikke så mye. Vi hadde til utgiftene og til maten, og ellers var han borte, og jeg fikk jo penger så jeg kjøpte om det var noe jeg trengte til barna. Så jeg fikk penger. Så vi hadde det felles, og det har vi hatt i alle år.

Å det funket bra?

- Ja det funket fantastisk bra

Føler du at samfunnet var mannsdominert i noen grad?

- Ja du kan si før så var det vel det, var det vel vanskelig i mange grader. Alt har jo forandret seg, så det er blitt bedre. Noe er blitt bedre, noe er nesten blitt verre.

Og siste spørsmål er, om du følte du at du hadde de samme rettigheter som menn?

- Ja, det syns jeg. Ja, det må jeg virkelig si at jeg syns, at jeg hadde de samme rettighetene.

Har du noe annet, som jeg ikke har spurt om, som du synes kan være relevant eller viktig, når det kommer til hvordan du følte det var å være kvinne ut 50 tallet?

- Nei det vet jeg ikke hva som skulle være, og når det gjaldt barna og hjelpe til, så var [ektemann] fantastisk å hjelpe meg. Han hjalp meg, vi arbeidet felles med det som skulle arbeides med barna, så hjalp han meg når vi var hjemme.

Så far gjorde husarbeid når han ikke var på jobb?

- Ja, ja. Han kokte middag når han var hjemme, og jeg var på jobb, så kokte han middag til når jeg kom hjem. Og når han var borte, og kom sent hjem, hvis han kom hjem da, så kokte jeg til han.

Var dette noe av gjorde av seg selv?

- Ja det gjorde han ut av seg selv. Han trengte ingen til å fortelle han hva som skulle gjøres haha.
- Sikkert, hvis du har intervjuet andre, så har de sikkert hatt andre meninger. Fordi det var mange menn som ikke var noe flink å hjelpe til i huset.
- Han støvsuget og vasket og strøk klær

Hvordan var følelsene dine om familien, det du opplevde hjemme, var det positivt?

- Ja, ja. Jeg va glad i både han og i barna. Vi hadde et godt ekteskap.

Dame 2:

Når ble du født?

- Jeg er født i 1933.

Giftet du deg?

- Ja, jeg ble gift i 1952. 19 år gammel, på vei med barn som nå snart er 70 år.

Hadde du flere barn?

- Jeg har 4.

Hvordan så en normal dag ut hos deg?

- Det ble så forskjellig, i 1952, for det var i 52 vi giftet oss. Da fikk jeg et barn, så jeg måtte være hjemme og passe han. Det var ingen barnehage, så jeg var bare hjemmeværende, så det var mannen min som var ute på arbeid, han var fisker. Så det

var han som arbeidet og tjente penger. Og jeg var hjemme, sånn som det var på den tiden.

Var samskatt en faktor som påvirket at du ble hjemme?

- Nei, det var ikke snakket om. Det tenke vi ikke på. Jeg var nødt til å være hjemme og passe barna, og sånn gikk nå årene. Det gikk 6 år før jeg fikk nummer 2, så når han ble større var jeg på fiskearbeid. Det var jo ingen barnehage så, jeg husker ikke hvem som passet han, han ble vel bare overlatt til besteforeldre som gikk hjemme. Fordi jeg hadde jo ingen utdanning, de som hadde utdanning, det vet jeg ikke hvordan de gjorde det.

Føler du at du var en husmor?

- Ja, det var jo jeg som gjorde husarbeidet. Det var jo ikke noen hjelp ut av mannen min som var på fiske. I den tiden så var det kvinnfolkarbeid vet du. Det var likt for alle, alle var som var på min alder og i samme fasen. Nei jeg vet ikke hva jeg følte meg som, jeg gikk nå hjemme og stullet.

Likte du å være husmor?

- Ja, det var jo nesten ikke spørsmål om det. I den tiden man var ung, jeg tenkte ikke så mye på det, det måtte bare være sånn. Jeg hadde fått meg et barn og jeg måtte bare passe han. Jeg tenkte ikke så mye hva og hvordan, nei ikke jeg ihvertfall.

Ville du anse å være en husmor et yrke?

- Nei er du på styr, det var ikke noe yrke. Nei e du på s-, nei det var ikke noe. Da måtte vi dra ut å tjene penger, da måtte vi hatt et yrke. Jeg hadde en plan da jeg var barn at jeg skulle bli lærer, men det ble jo ikke tid til sånt. Så jeg synes ikke det var noen yrke å være husmor, nei.

Føler du at du var husmor av eget ønske?

- Nei, nei vet du det. Jeg pleier å si at det er skjebnene som har gjort alt med meg. Det skulle være sånn. Det ble bare sånn. Ikke av egen vilje, men når det ble sånn så fant man seg jo i det.

Hva var ansvarsområdet ditt?

- Det var jo å fått lagt mat, det var jo maten og passe barnet. Men så ble jo han 6 år, og så fikk jeg en til. Og så overtok vi et gårdsbruk, så hopper vi over noen år, og så tok vi over gården etter foreldrene til mannen min. Og da var det jeg som drev gården og han drev fisket.

Hadde du en jobb?

- Ja det ble jo jobben min, men vet du hva, jeg følte ikke at det var noen jobb allikevel. Vi tjente jo penger på det og slikt, og då begynte jo jeg å tjene penger også. I de dager var det ikke de store pengene, men vi tjente jo penger så vi overlevde. Jeg følte ikke det som noen jobb, når jeg snakket med folk og de viste jeg hadde et gårdsbruk med flere kyr. Så kunne de spørre meg «hva slags jobb jeg hadde utenom» jeg følte det slik at det var ikke noe å holde på med, det var ikke noen jobb. Det var bare at jeg passet dyrene og tjente litt penger.

Du ville ikke beskrive dette gårdsarbeidet du gjorde som å ha en yrkesstatus?

- Nei jeg har ikke noe yrkesstatus. Vet du hva det heter, det heter at han var fiskerbode og når jeg leser i, dette er viktig, dette kan du godt få med. Når jeg leser om ikke bare mannen min og jeg, men om andre, det var vanlig på den tiden at hvis mannen var fisker og så hadde de et gårdsbruk, så var han fiskerbode og den som var hjemme og arbeidet var ikke noe. Det var han som var fiskerbode.

Hvordan følte du om dette, at han ble kalt fiskerbode?

- Sånn som nå, så blir jeg forbannet. Men da, når jeg var yngre så fant jeg meg i alt mulig. Det ble bare sånn. Men nå, når jeg leser på Facebook, så svarer jeg, hva han kunne greie å gjøre mens han var på havet, og hadde dyr hjemme. Det er nå jeg begynner å bli gammel jeg tenker, men då tenkte jeg ikke så mye på det i den tiden jeg var yngre.

Hvis ja, var dette av eget ønske?

Hvor mye jobbet du? (stilling 50%, 100%)

Fikk du samme lønn som de mannlige kollegene dine?

Følte du deg behandlet likegyldig som dine mannlige kollegaer?

Hvis du hadde en pause fra jobb, var det grunnet eget valg eller nødvendighet?

Hvis du hadde lyst å arbeide, var det jobber som var tilgjengelige for deg? Kunne du velge selv?

- Nei vi holdte på med det gårdsbruket til jeg ble uføretrygdet og etterpå så kunne jeg ikke tenke på noe. Men da jeg holdt på i 20 år, så tenkte jeg, 'skal jeg gå her å rote i skit og møkk og alt slik, jeg må gjøre noe annet' og da melte jeg meg som støttekontakt fordi jeg skulle prøve noe annet. Og det var jeg i mange år, støttekontakt til et par stykker, så da følte jeg at jeg gjorde noe.

Hva ville de si og være en støttekontakt?

- Det var å være hos noen som trengte hjelp som skulle ha noen som kunne støtte de. Det var å dra ut med dem, dra på butikker eller dra med de ut på restaurant, det var en som hadde så lyst å dra på restaurant. Så det var bare sånn for å aktivisere sånne som trengte noen, og var mye alene og trengte hjelp. Jeg måtte prøve å gjøre noe annet i livet, det var de som fikk meg til å melde meg på.

Følte du deg noen ganger litt ensom ettersom du kanskje ikke møtte like mange folk gjennom arbeidet ditt på gården?

- Nei jeg følte meg ikke ensom, nei det gjorde jeg ikke. Det var, i den tiden så mange som hadde gårdsbruk så vi kom i lag og hadde bondelaget og bonde og småbruker laget som jeg var med på, der vi traff andre bønder. Jeg var til og med leder i bonde og småbrukerlaget i bygden i en 4-5 år ... Der traff vi jo bønder fra bønder fra hele bygda så jeg følte meg ikke ensom. Da var det flere små bruk ...

Hadde du, når du gjorde ditt arbeid på gården, noen som hjalp deg med barnepass mens barna var små?

- Nei da passet jeg barna selv. Jeg hadde de med meg i fjøsen. De var ikke store når de var med meg i fjøsen. De var ikke i spedbarnsalder. Jeg hadde jo svigerforeldre som bodde i nærheten så jeg brukte å ta barna med meg til besteforeldre, når jeg var ferdig i fjøsen, så hentet jeg de. Men da de ble større så ble de med meg i fjøsen.

Hvis en av foreldrene måtte være hjemme med barn, og dette er hvis begge foreldrene er hjemme i hus, var det en selvfølge at det var deg?

- Ja det var en selvfølge at det var kvinene som skulle ta seg av sånt.

Hvilke muligheter hadde du for utdanning?

- Nei jeg hadde ikke noe, jeg brydde meg vel ikke noe om, fordi det ble bare sånn. Skjebben ble bare sånn. Jeg så ikke muligheten, det kan godt være at det var muligheten, men jeg så det ikke.

Føler du at kvinner hadde like gode muligheter for utdanning som det mennene hadde?

- Neida, ikke før i tiden. Det var guttene som ... da kan vi gå tilbake til da vi var barn og gikk ut av folkeskolen. Da var det sønnene i huset som skulle ha utdanning. Og jentene skulle være hjemme, det var i fra gammel tid at kvinner skulle passe hus og lage mat, og så enda satt det i når jeg var i 1940 årene at det var guttene som skulle ha utdanning. Men det var så dårlig råd før i tiden at det var hvis ikke så mange gutter som fikk utdanning, men hvis det var noen som fikk utdanning så var det mennene.

Blir det rett å si at du følte fra ung alder at det var guttene som ble prioritert når det kom til utdanning?

- Ja, ja det er helt sikkert.

Hvordan vil du beskrive din oppdragelsesstil? Hva var det du synes var viktig når det kom til barn og oppdragelse?

- Jeg brukte ikke å være streng. Jeg tror ikke det lønner seg å være så streng, man må jo være bestemt men lemfeldig fordi man skal jo oppdra de, men det nyttes ikke å skjernes noe oppdragelse i barna, finner jeg ut. Jeg tror jeg har vert ... at de kaller meg for snill.
- Det var en ting jeg kan nevne nå som du snakker om kvinner og menn. Når jeg hadde fiskearbeid, så ble mennene betalt mere i timen enn kvinnene ble. Jeg tror de mente at mennene var de som skulle forsørge, og da måtte de ha mere. Jeg vet ikke hvorfor. Eller så var det at var sterkere enn kvinnene når det var tungt arbeid som skulle gjøres, fordi det var jo fiskearbeid jeg gikk på så det kunne være noe som var tungt. Men sånn så jeg fant ut så jobbet jeg like mye som de, men om jeg greide å løfte like mye som de.

Følte du at det var rettferdig? At grunnen deres var god nok?

- Nei, nei jeg følte ikke det var rettferdig. Jeg syns ikke det er det fremdeles.

Hvilke forventinger følte du at samfunnet hadde til deg?

- Jeg var jo i kommunestyret så de må jo ha synes at jeg var noe. Jeg følte meg jo akkurat ikke underlegen, jeg hadde antakelig vis ikke vett til å føle meg underlegen. Å tru at jeg var noe, nei.

Har du følt diskriminering?

- Det ble jo diskriminering når det kommer til betaling på menn og kvinner.
- Jeg har egentlig ikke følt noe diskriminering, det kan jeg ikke si. I alle fall så kan jeg ikke huske at jeg har erfart noe om det.

Du har sagt at din partner var fisker, hvordan så hanes arbeidsdag ut? Var det sesongbasert eller kom han hjem hver dag?

- Han var jo med på de i så mange år som det gikk. Så var han med på forskjellig, han var med til Finnmark på fiske, og da var han borte i flere måneder. Og til slutt når jeg synes at jeg ikke klarte arbeidet alene, så kjøpte han seg sjark, og ble hjemme om kveldene. Da var han egen herre. Når han var med andre båter så var han nødt til å være med. Og da, når han begynte å fiske her hjemme og være hjemme om kveldene, så hjalp han meg med det som var tungt. Så det var tungt-arbeidet han fikk gjøre. Og så var det ikke hver dag han var på havet, han kunne være hjemme når det var noe som skulle gjøres. Så da ble det bedre for meg.

Men når han var hjemme, hjalp han til med noe ut av barnepass eller husarbeid?

- Nei, det va mitt arbeid. Mens jeg hadde husarbeid, så var han ute og jobbet med noe annet, så husarbeid og alt falt på meg. Men barnepass, det gjorde han. Han var så glad i barna at han tok dem med seg på med seg, på havet og alt. Husarbeid det var kvinnearbeid.

Rundt 60 tallet, merket du noen endringer i hvordan kvinner ble behandlet eller betraktet?

- Nja. Det kan jeg ikke svare på.

Hvem bestemte? begge to, avhengig av ansvarsområder?

- Nei vi ble jo enige, men jeg føler det nå at det var jeg som bestemte. Han bare hørte på meg og så var han enig. Jeg vet jo ikke, han bestemte jo sikkert han også. Han

bestemte gjæret vi skulle ha rundt jorden, da hadde vi vel forskjellige ansvarsområder som du sier.

- Det var jeg som hadde med økonomi og gjøre, fordi vi måtte føre regnskap over gården og fisket og sånt. Vi var med på noe som gjorde at vi måtte føre regnskap. Og der regnskapet det gjorde jeg fordi jeg hadde tatt et sånn regnskapskurs i denne tiden som vi holdte på, et sånt brevkurs. Så jeg kunne med det. Så det var jeg som hadde regnskapet. Det var jo et arbeid som jeg gjorde selv, og det var han enig i.

Var det du som også hadde hverdagsøkonomien?

- Ja det kan vi jo si at jeg hadde oversikten over. Men vi ble jo enige over hva vi skulle bruke penger til når det ble noe penger til overs.

Blir det rett å si at dere hadde en delt økonomi?

- Ja, det kan vi nå si. Vi ble nå enige over hva vi skulle bruke pengene på.

Føler du at samfunnet var mannsdominert i noen grad?

- Ja, det var nå vel det det var. Det va mannsdominert. Jeg hadde det på følelsen at det var mennene som bestemte. Men det skal jeg ikke si for sikkert.
- (Beskrives som usikker på å utale seg om dette)

Følte du at du hadde de samme rettigheter som menn?

- Jeg må tenke meg om. Ja, ja vet du det. Jeg hadde vist funnet meg i det som var, så jeg hadde ikke lagt så merke til det.
- Ja jeg må bare si ja. I den tiden så hadde man jo det ikke, det er jo det det er snakk om. At det var mennene som bestemte. Jeg hadde ikke den følelsen at jeg var satt til side.

Har du noen du har lyst å tilføye som du tror kan være viktig, som jeg ikke har spurt om?

- Ja det må kanskje være at vi ikke hadde den gode råden som vi har nå. Vi hadde ikke bil til rådighet, når vi skulle noe sted så var det å sykle og gå. Og det var det til i 1980 tallet, da først fikk vi bil. Og da hadde vi levd og barna var voksne, først da fikk vi bil. Bare for å fortelle at det var ikke denne likdommen før i tiden, å kjøpe seg bil eller få seg sertifikat. Det kostet så mye penger. De fleste hadde ikke bil.

Dame 3:

Når ble du født?

- Jeg er født i 1931

Giftet du deg?

- Ja da jeg var 18 år.

Når giftet du deg?

- I 49

Hadde du noen barn?

- Ja jeg har to sønner

Hvordan så en normal dag ut hos deg?

- Ja vi hadde et jordbruk så når jeg hadde fått guttene på skolen, så måtte jeg i fjøsen og gjøre fjøsstell og sånt. Og så hadde vi jo slakting, å kjerning av smør og sånn som det var på jordbruket da. Han hadde jo, mannen min hadde jo jobb i tillegg.

Hva var det han jobbet som?

- Han jobbet som laster på, når båter kom inn. For vi var et gruvesamfunn, så det kom inn båter da og lastet av det som kom i gruven.

Betydde det at han kom hjem hver dag?

- Ja, det var bare når båtene var inne at han var på jobb. Og da gikk han på tre shift. Så det kunne være formiddag, det kunne være ettermiddag, så da var jeg jo alene på jordbruket når han var på jobb.

Føler du at du var en husmor?

- Ja, jeg var husmor sånn som det var på småbruk og sånt så hjalp vi jo til. Man gikk jo til handling på alt mulig, på hesjing og poteter, og alt mulig utarbeid i tillegg. Så vi hadde nokk å gjøre.

Var du en husmor av eget ønske?

- Ja ja, jeg hadde nokk og foreta meg. Da de ble i konfirmasjonsalderen, da tok jeg meg jobb som vasker på skolen i tillegg.

Likte du å være en husmor? Var det noe du trivdes med?

- Og ja! Veldig interessant fordi det jeg lærte meg. Jeg lærte å lake spekekjøtt, og alt smør og sånt. Veldig interessant i den tiden fordi da var det ikke sånn at man hadde råden til å kjøpe ferdigmat.

Ville du anse å være en husmor et yrke?

- Ja, ja det vil jeg si. Det er et yrke, man hadde veldig stort ansvar. Hadde ansvar for kosten, og ernæringen og barna.

Så, neste spørsmål var om du hadde en jobb, og da har du snakket om at du drev gård. Anser du det arbeidet du gjorde på gården som en jobb?

- Ja i tillegg, ja det var en jobb. Det blir jo mere av en jobb når barna er voksne, eller blir konfirmerte da blir den en jobb. Men da barna var hjemme... det er jo en det og. En større jobb. I og med når det gjaldt middag, hvis han skulle rekke dagskift så måtte en jo spise i 1 tiden, men skolen var ikke slutt før kl 2. så de fikk jo oppvarmet mat då.

Følte du, når du jobbet som vasker, at du fikk lik lønn som dine mannlige kollegaer?

- Det fantes ikke mannlige kollegaer som var vaskere i den tiden. Var kun kvinnelige vaskere då.

Hadde du mange jobber som var tilgjengelig for deg? Og kunne du velge selv hva du var interessert i å jobbe?

- Nei, nei, nei. Det hadde jeg ikke, for jeg hadde ikke noe annet en 7 års utdanning på skolen. Så det hadde jeg ikke.

Når du jobbet som vasker og på gård, var det sammenhengende eller måtte du ta pauser? For eksempel når barn var små?

- Nei det kunne jeg jo ikke. Selv om jeg var halvsyk så måtte jeg jo stå på for barna og for dyrene. Jeg måtte jo i fjøsen uansett, når han var borte. Det var jo bare jeg som kunne med håndmelkingen. det var bare jeg som kunne det.

Så du hadde ansvaret, at det lå på deg og det måtte gjøres?

- Ja, det lå på meg. Og få det til å fungere hjemme.

Mens du jobbet, hvor var barna når de var små, var de sammen med deg?

- Jeg hadde svigerfar som kom inn og var med dem mens jeg var i fjøsen morgenen og kvelden. Så jeg hadde det veldig greit sånn.

Tilsier at far er hjemme, hvis en av foreldrene måtte være hjemme med barn, var det en selvfølge at det var deg?

- Nei det var det ikke, han var flink til sånt når han var hjemme. Jeg fikk gå og hvile meg 1 time, da passet hann barna. Men ellers så kunne jeg legge meg på sofaen og barna var rundt meg.

Hvordan vil du beskrive din oppdragelsesstil?

- Nei dem gikk jo ansvar dem og då, de måtte jo hjelpe til. Bære inn ved, plukke stein og forskjellig sånt. Bli med å plukke bær i skogen. De lærte seg jo og ta ansvar dem også. Også hadde vi jo hund og katt, og det hadde de jo ansvar for.

De lærte seg ansvar fra tidlig alder, og hvordan man gjør ting, og være i lage og bidra til husholdet?

- Ja ja. Og det har de jo igjen etter de ble voksne. De er veldig flinke til å lage mat.

Hvilke muligheter hadde du for utdanning?

- Nei, jeg hadde ikke så mye muligheter. Jeg kunne selvfølgelig gått framhaldsskolen men jeg synes det var likere og gå i jobb jeg. Jeg tok meg jobb på en gård i en annen bygd, når jeg var konformert.

Føler du at du hadde de samme mulighetene for utdanning som det mennene hadde?

- Jeg tenkte ikke over det i det hele tatt. Jeg var fornøyd med sånt som det var.

Det var ikke noe du reagerte på der og da?

- Nei, jeg tenkte ikke over det heller. Jeg ble jo forlovet når jeg var 17 og gift når jeg var 18, det var jo sånn det var.

Hvilke forventinger følte du at samfunnet hadde til deg?

- Jeg vet ikke om jeg tenkte i det hele tatt over det.

Har du følt diskriminering?

- Nei. Nei jeg har ikke det. Men jeg har jo stått på mine meninger, det har jeg jo. De er jo voksne då. Og i tider og lande når man vokser opp på landet.

Fra 60 tallet ut, merket du noen endringer i hvordan kvinner ble behandlet eller betraktet?

- Jo det gjorde jeg fordi de hadde jo ikke så mye respekt for kvinner i det hele tatt, før. Det merket jeg jo, på måten de snakket om da.

Hvordan ville du beskrive dette, følte du at det var basert på kjønn eller noe med status å gjøre?

- Nei det var kjønn. Ja.

Og dette endret seg utover 60 tallet?

- Ja det begynte å endre seg.

Føler du at samfunnet var mannsdominert i noen grad?

- Ja, det var jo det. Det så vi jo på kommunestyret og slikt.

Var dette noe du reagerte på der og da? Eller var dette en godtatt tanke, noe man ikke tenkte så mye på?

- Nei en tenkte jo ikke så mye på det, hvertfal ikke i min generasjon da. Men det var jo de som gikk mere inn for det da.

Enn hvis du tenker tilbake i tid nå, er dette noe som plager deg?

- Jeg syns samfunnet har forandret seg, ikke til de bedre. Hverfjall med fødselshjelp. Når vi hadde fødsel så var vi en uke på sykehuset, nå så drar de jo hjem bare en dag etter de er født. 2 små barn i tillegg fra før. Så jeg syns det har blitt dårligere. Og likens med de eldre, jeg vil ikke si at det går fremover, jeg synes det går bakover.

Følte du at du hadde de samme rettigheter som menn?

- Jeg har vokst opp med 8 brødre, så sånt tenkte man ikke over. Men med de så hadde jeg vert behandlet likt. Men i samfunnet ellers, de tenkte jeg ikke så mye på. Vi hadde godt med oss selv liksom.

Når det kommer til familie og familiedynamikk, hvem bestemte? begge to, avhenge av ansvarsområder?

- Far trodde han bestemte, men det var mor som bestemte. Ordna bestandig som at han trodde at han bestemte.

Enn med økonomi?

- Nei den var ikke god. Dert var klart, det var veldig lite jobb og få og dårlig betalt.
- Før jeg hadde jobb så hadde jeg ikke noe penger, men han var jo veldig flink økonomisk.

Var det du som styrte innkjøp til huset?

- Ja, ja det var det

Var det slikt at du brukte pengene du tjente fra gården, eller hadde dokker delt økonomi slik at det ble tatt i fra fellespotten?

- Nei da handlet vi vel litt forskjellig. Han handlet inn store ting, han kjøpte inn fisk fra fiskere og alt mulig sånt. Og så hadde vi jo selvfølgelig mesteparten selv.

Så dere var mer selvforsynt?

- Ja vi var selvforsynt.

Når det kom til husarbeid i hjemmet, var det slikt at far i hus, din man, at han hjalp til noe med husarbeid?

- Nei. Nei, ingenting

Var dette på grunn av tankegangen om at det var slikt der var?

- Ja det tror jeg. Mennene før hadde jo det herre med 'du må jo holde styr på kjerringen din' ikke sant. Lik at de ble latterliggjort. De kunne ikke gå og henge opp klær på klessnoren så folk så sånt. Da datt de ned i rangstigen.

Var det slik at husarbeid ble så assosiert som kvinnearbeid, at hvis mannen gjorde det så hadde noe galt skjedd?

- Ja. Han var tøffeldanser. Det var ingenting han skulle sagt i huset.

For du bestemte i huset?

- Ja, det ble sånn da.

Var det slikt at hvis du hadde ting å gjøre i huset, og far var hjemme, var det slik at han naturlig tok på seg jobben å se til barna mens du arbeidet med ditt?

- Ja, i sånne tilfeller så kunne han gjøre det. Det var greit nok for dem, fordi da var store nok. Da den andre ble født, var den første så stor, han var jo bleiebarn. Og da tok han bare gutten med seg og kjørte til søsteren og hun ordna. Han kunne ordnet bleie selv. Nei det tror jeg ikke har skjedd så ofte.

Stoppet her

Hvordan følte du om at faren i familien skulle være forsørger? At det var hanes rolle, og mor skulle drive hus og barn først. Og det som kom etter, det ble sett på som hobbyer eller interesser. Hvordan følte du om at det var din rolle? Var det noe du var glad for å ta del i, som normer og tradisjon eller var det noe som bare var vanlig?

- Det var vanlig. Så følte en at der det var bruk for en, så steppa en inn. Hadde han bruk for meg som handlanger for å reparere et tak, så steppet jeg inn. Ja, det var jo sånn. Og det var jeg veldig fornøyd med, jeg. Det e jo det en føle det er noe som har bruk for deg.

Neste spørsmål er innenfor det sosiale, likte du det sosiale du fikk under arbeidet ditt som vasker? Møte flere folk?

- Og ja! Jeg savnet veldig det når jeg måtte slutte. Det savnet jeg veldig. Kollegaer hadde veldig mye å si.

Når sluttet du som vasker?

- Når jeg ble uføretrygdete. Jeg sluttet i slutten av 40-årene.

Så du jobbet vaker deltid i helgen? Var det skoler eller fabrikker du vasket på?

- Nei jeg jobbet hver skoledag. Hver skoledag så hadde vi så og så mye vi skulle vaske. Og det var klasserom, svømmebasseng, verksted, om våren så var det rundvasking. Det hver hver dag. Vi var på kurs for å lære om forskjellige vaskemidler også.

Har samskatt påvirket deg i noen grad?

- Nei det synes jeg var veldig greit. Men det var et tilfelle der han ble skyldig skatt, og jeg fikk igjen skatt. Og da hadde de tatt mine penger og trekt ifra han. Men da sa jeg ifra.

Var det staten som hadde gjort dette?

- Det var kommunen. Da sa jeg ifra at det fant jeg meg ikke i. At skatten sin, det skulle han betale selv, den skulle jeg ikke være med å betale for han. Uten vidre så gjorde dem det.

Dette er veldig interessant, fordi det signaliserer jo at de prioriterte en av dere

- Ja!

Og du sa ifra og det ble ordnet?

- Det ble ikke ordnet den gangen, men de gjorde aldri mer. Han var med på det sjøl han også.

Så mannen din synes også at det ikke var greit?

- Ja han var enig på det.
- Jeg synes det var helt utrolig.
- Ja men jeg er sikker på det, at hvis jeg hadde vært skyldig, og han hadde fått igjen på skatten, så hadde de ikke gjort dette til han. Det tror jeg ikke.

Føler du at det var en prioritering, at hvis det kom til et ut av kjønnene, at mennene fortere ble prioritert enn kvinnene?

- Ja. Det føler jeg, at det var. Så en måtte ordne opp selv.

Har du noe du vil tilføye, som jeg ikke har spurt om, men som du føler er relevant eller viktig og få med?

- Ja det vil jo i enkelte parforhold at det er noen som vil KUR enn andre. Og da må man være obs med en gang å si ifra. Ikke å finne seg i det

Fordi du sa ifra hvis det var noe du synes var urettferdig?

- Ja, ja, ja det gjorde jeg.

Følte du at det var unikt med deg, at det ikke nødvendigvis var standarden for resten å si ifra hvis det var noe de ikke likte?

- Jeg ble jo kalt for å være en ordfurie? Man ble jo det. Men det spilte ingen rolle for meg. rett skal være rett.

Du følte det at du sa ifra og ga respons til hva du synes var bra og hva som ikke var og at det hjalp?

- Ja, ja. Jeg fant meg ikke i og bli kommandert. Da sa jeg ifra, jeg sa 'vil du det skal bli gjort på den måten, så gjør du det selv'.

Dame 4:

Generelt

Når ble du født?

- Jeg ble født i 1936

Giftet du deg?

- Jeg giftet meg i 1955. Jeg var bare 19 år.

Hadde du noen barn?

- Før jeg var gift, nei. Etter, jeg har 5 stykk

Hvordan så en normal dag ut hos deg?

- Mens de var små, jeg hadde jo dyr i fjøsen. Så det var jo å stå opp om morgenen. Nå hadde jeg sentralen også, telefonsentralen og. Så min dag var å komme meg tidlig i fjøsen og gjøre meg ferdig til klokken 9, for da åpnet den. Når jeg hadde småbarn, gjaldt det å gi de mat, og kle på dem og sånne ting. Og når de begynte på skolen så var det jo niste som de skulle ha med seg. Ja det som var. Så min dag det var så stress. Med husstell og sentralen, ellers de vanlige gjøremålene som vi har i et heim, lage mat og vaske klær og sånt.

Føler du at du var en husmor?

- Ja det følte jeg jo at jeg var. Den gangen, jeg hadde jo vert og jobbet før jeg giftet meg, da arbeidet jeg på [Stedsnavn].

Var du en husmor av eget ønske? Og var dette noe du trivdes med?

- Jeg har ikke noe spesielt som jeg vil si. Jeg ville jo gjerne være ute i arbeidslivet, men det kunne jeg jo ikke når jeg hadde små barn. Jeg måtte jo være hjemme og ta vare på de. Men da den siste kom til, da arbeidet jeg på **noe laget (tjenestelaget?)**, og da hadde jeg hytte. B

Ville du anse å være en husmor et yrke?

- Ja det vil jeg. Ja det mener jeg at var. Men det var jo et frivillig yrke på en måte. Det var jo det. Sånn sett så var jeg både husmor og.

Du nevnte at du hadde en jobb, var det av eget ønske?

- Ja det var av eget ønske.

Hvor mye jobbet du når du var i jobb? (stilling)

- Det var i fra vi åpnet butikken klokken 9, og så var vi ferdig klokken 5, butikken stengte klokken 5. men så hadde vi jo vasking etterpå, vi måtte jo vaske butikken før vi fikk dra hjem i de dager. Så det var jo sjeldent man var hjemme før 6. ettersom hvor mye folk det var til stede, slik at vi kunne begynne å vakse litt før det stengte. At en av oss kunne vaske litt før at vi stengte butikken, på de plassene som det ikke var så mye trafikk-

Så det blir rett å si at du hadde en fulltidsjobb?

- Ja, jeg hadde fulltidsjobb.

Fikk du samme lønn som dine mannlige kollegaer?

- Vet du, det husker jeg ikke. Nei som regel så hadde mennene høyere lønn enn oss, ja det hadde de. Hvor mye skal ikke jeg si noe på, men det var ikke bare lønnen man hadde på den tid. Så det går ikke ann å sammenligne, i det hele tatt.

Følte du at det var rettferdig at du ble betalt mindre for å ha gjort samme jobb?

- Nei det syns jeg var urettferdig, det har jeg alltid hatt i hodet, at likt arbeid skal være lik lønn.

Følte du deg behandlet likt av dine mannlige kollegaer?

- Ja det vil jeg si, altså de som jeg var sammen med. Så tror jeg nok jeg vil si at jeg har blitt.

Du nevnte at du hadde pause fra jobb når barn var små, var dette av nødvendighet eller eget valg for å være med barna når de var små?

- Klart jeg hadde lyst å være med barna når de var små, når de var veldig liten. Men av nødvendighet så tok jeg ekstra jobber for eksempel i ferie avløsning og sånne ting. Og det var jo av nødvendighet for mannen min, nå var han jo hjemme i begynnelsen, jobbet med maskinføring og sånt. Men så måtte han reise bort, for det var ikke så mye arbeid og få i bygden. Og du vet, når han reiste bort, så var han bare hjemme i helgen noen dager. Jeg hadde jo også svigermor som hjalp. Så det sa seg selv at jeg måtte være hjemme.

Svigerforeldrene, hjalp de til hvis du trengte noen til å se over barna?

- Nå var ikke svigerfar, han var død før jeg kom inn i bildet. Det var bare svigermor.
- Jada, så lenge hun var frisk, så kunne hun se etter barna. Men det var jo, når barna var helt små, så kunne ikke hun klare med dem. Når de var helt 'baby små' sånn der sagt. Da hadde jeg litt hjelp av henne. Men så skal de sis at hun fikk slag, så plutselig trengte hun hjelp og da var det både barn og hun som trengte hjelp.

Når det kommer til jobber, hadde du mange jobber var tilgjengelige for deg? Kunne du velge selv?

- Nei, du det var ikke mye å velge imellom. Det var butikkarbeid og [stedsnavn] samvirkelag, som jeg hadde. Eller så var det vanskelig, så måtte jeg lengre enn i bygden, og jeg hadde ikke bil den gangen. Jeg fikk til slutt en moped, og da syns jeg det var svert å kunne kjøre. Sånn var det da.

Hvis en av foreldrene måtte være hjemme med barn, var det en selvfølge at det var deg?

- Ja det var en selvfølge. Han hadde arbeid, så han måtte farte rundt omkring overalt, så det var ikke bare bare. Måtte de være hjemme, så var det en selvfølge at jeg måtte være hjemme.

Du nevnte at mannen din reiste mye, var det slikt at han ikke kom hjem hver dag? Var det sesongarbeid?

- Han var borte hele uken, så det var stort sett bare helgene han var hjemme. I de første årene, 5-6 årene, så hadde han slikt arbeid at han kunne komme hjem daglig. Men etter det, så ble han sendt på anlegg rundt om i Norge. Og da var han ikke hjemme. Det hendte seg at han var så langt unna at det var en hel måned i gangen. En gang så ble han sendt til [stedsnavn], og da var det ikke bare å komme seg hjem hver helg. Det gikk dårlig.

Når han var hjemme, hjalp an til med barn og husarbeid?

- Jada, det gjorde han. Han hjalp så langt det han kunne. Ja stort sett alt, han var flink til alt. Så det, det va han.

Hvilke muligheter hadde du for utdanning?

- Jeg hadde ikke sånn god utdanning.... Ehh muligheter. Jeg måtte jo reise fra bygden, jeg måtte pendle da, og det hadde jeg jo ikke anledning til. Så det som jeg gjorde, jeg hadde mange korrespondenter som jeg tok, sånne brevkurs. Jeg hadde både Norsk, regning som de sa den gangen, og ellers. Så var vi kommet så langt at engelsk var kommet i ungdomskulen, så da tok jeg det. Og jeg tok, da barna var blitt store, da nesteldste var kommet på ungdomskolen, så tok jeg ungdomskulen jeg også. Men jeg gikk om kveldene. Jeg var alltid begeistret, og hadde lyst til å lære.

Følte du at du hadde de samme mulighetene til utdanning som de mennene hadde?

- Ja. Med utdanning, jeg kunne ikke gjøre så mye når barna var helt små, for da hadde jeg jo nokk med det. Men når de ble litt eldre så .... Å reise bort kunne jeg ikke gjøre.

Enn når du var ferdig med folkeskolen?

- Jeg gikk jo tidlig ut av den, og jeg skulle gå på framhaldsskolen, det var den første framhaldsskolen som var kommet da, å det kom til bygden. Men jeg ble syk, og måtte.. jeg lå jo på sykehuset i [Stedsnavn]i flere uker, og jeg fikk beskjed at jeg ikke fikk lov å begynne på skole, fordi jeg var for svak da. Så jeg lå hjemme et helt år, å ikke kunne gå på skole. Men året etter det, da gikk jeg på framhaldsskolen, kan du si. Og da var jeg 15 år gammel.

Følte du noen gang at det ble lagt en prioritering til menn og utdanning, & kvinner og husstell? At det var en ting som ble lagt på barna i tidlig alder?

- Jada det var så tydelig det at guttene måtte først å fremst ha utdanning. Utdanning til jenten, ja den kom senere. Det var lik som en sånn trend, hvor vi hørte at guttene måtte først og fremst ha utdanning. Nå var det ikke i alle familier at det var slikt, men i enkelte.

Hadde du noen forventninger som du følte du at samfunnet hadde plassert til deg?

- Det er litt vanskelig å svare på hva jeg tenkte da. Det vet jeg ikke. Jeg tok det jeg fikk. Jeg ble jo med i forskjellige organisasjoner, nemder og råd i kommunen kan vi jo også si. Vi hadde jo småbrukerlag, bondelag og sånne ting. Så hadde vi noe som heter sau & geitelandslag. Da barna var blitt så stor, eller han /guttenavn/, som var den yngste. Og det var første året, han levde, så hadde jeg fått lam i fjøsen. Jeg tørket opp, og bygde opp saueavlen. Og då, etter den tid da jeg var kommet så langt at jeg hadde fått dyr i fjøsen, så meldte jeg meg inn i småbrukerlaget og i sau & gjeitelandslaget. For jeg hadde ___ de organisasjonene, hos landbruket. Dette, det holdte jeg på med helt til tja,i 79. Da har vi holdt på i 10 år med sau. Og da gikk jo vi over til kjyr, til melkeproduksjon. Vi hadde gåren, og da var jo han ole, da fikk han jobb i veivesenet. Så da var han mye heime, da kunne han komme hjem noen dager. Og da ble det jo hanes jobb, han jobbet ute og jeg jobbet inne.

Hvordan vil du beskrive din oppdragelsesstil? Hva var det du følte var viktig?

- Jeg lærte de først og fremst til å ta hensyn til andre mennesker. Og jeg lærte de også å være selvstendig, så langt det gikk. Jeg lærte og de at måtte hjelpe til hjemme, på gården, fordi jeg har denne... det som skal få noen ting han burde yte noen ting. Og ja, det var det. Og jeg hadde og, jeg var opptatt at de fikk skolegang til de hadde lyst til. Og fikk utdanning til de arbeidet som de evet måtte få i framtiden. Så synes jeg det var viktig at de fikk skole og. Det kunne være mange tinger. Men akkurat det som nu i øyeblikket, når de spør, så får jeg svar på det.

Når det kommer til familie, hvem bestemte? begge to, avhenge av ansvarsområder?

- Da kan jeg si at vi var alltid enige, diskuterte, var ingen som dirigerte over den andre. Nei vi diskuterte alltid og bi bestemte begge to. så sånn gjorde vi det. Vi hadde ikke noe sånn der at den ene bestemte mer. Det eneste som skjedde var når han jobbet ute, da måtte han styre det. Jeg kunne jo ikke noe landbruks greier og sånt den gangen. Akkurat i sånne tilfeller, enkelte ting lå på meg og andre ting lå på han. Men det tok vi som en selvfølge, at sånn var det.

Bestemte du i hus?

- Ja stort sett, han gjorde sitt han og. Vi diskuterte ting, hvis det var noe så diskuterte vi alltid hvordan vi ville ha det. Det va nå ikke alltid vi var like enige, men vi kom nå alltid til et resultat. Jada det gjorde vi

Hvordan gjorde dere det økonomisk? Med tanke på at han var borte, var det slik at du styrte økonomien?

- Ja det var min jobb når han var borte. Då han var hjemme så var det i felleskap.

Føler du at samfunnet var mannsdominert i noen grad?

- Ja, Til å begynne med så gjorde jeg det. Og det merket jeg veldig når vi var på møter og i organisasjoner, så var det mest mannfolk. Så det følte jeg. Men jeg skal si at jeg ble respektert for mitt syn på mange ting, jeg kunne snakke for meg... men at det var en mannsdominert styring, ja det var helt sikkert.

Merket du noen endringer i hvordan kvinner ble behandlet, betraktet eller omtalt rundt 60 tallet?

- Ja det tror jeg nok at jeg vil si at jeg har.. i alle fall delvis, på enkelte ting. Så vil jeg nok si at det var.

Var det en større åpenhet om å snakke om kvinne sine perspektiv som kom på den tiden, eller ble de mere representert i politikken osv.? fikk et større fotfeste enn de hadde hatt før i samfunnet?

- Jeg tror nok det var litt bedre, vil jeg si. Det ble nå litt bedre etter hvert, synes jeg. Men det her hang igjen lenge. Det mannsdominerte syn, det gjorde det.

Var det noe som du, dær og da, oppfattet som uretferdig?

- Ja egentlig. Jeg vil si at jeg var i sau og gjetelandslaget, og dær hadde de møter der det nesten bare var menn. Vi var velig få. Jeg tror nok det at jeg og de andre damene var der sa og kom med, så tok mennene det med seg og forsto, og kanskje innså at deres syn hadde mere makt enn hva våres hadde. Jeg følte det at de ble litt annet syn på enkelte ting, den tiden jeg var med i det styre.

Har du følt diskriminering?

- Nei, det vil æ ikke si. Nei.

Følte du at du hadde de samme rettigheter som menn?

- altså jeg følte det men det var ikke alltid jeg fikk det. Jeg følte at jeg hadde rett på det samme, jeg føler jeg hadde like mye rett til ...
- Det var litt vanskelig ... kanskje enkelte ganger så følte jeg at det var utferdig, andre ganger så synes jeg det var greit.

Det varierte litt?

- Ja

Har du noe som du føler er relevant og viktig å nevne, som jeg har glemt å spørre om?

- Jeg kommer ikke på noe spesielt.

Dame 5:

Når ble du født?

- I 33. (1933)

Giftet du deg?

- Ja, det gjorde jeg.

Evt når?

- Når jeg var 20 år

Hadde du noen barn?

- Ja

Evt hvor mange?

- Jeg hadde 3

Hvordan så en normal dag ut hos deg?

- Ja, det var jo å stå opp om morgenen og ta seg av ungan. Få på de klær så de fikk gå ut å leke. Og så hadde jeg jo fjøs da så jeg måtte ta hensyn til.

Føler du at du var en husmor?

- Ja jeg var jo det. Jeg sydde klær til unga og dro til butikken og få kjøpt mat.

Likte du å være en husmor?

- Ja, i den tiden så var det ikke så mange jobber. Det tok man som en selvfølge. Når man fikk unger.

Var du husmor av eget ønske?

- Det var sånt som de blir med hvert. Det var i hvert fall ikke så mye man kunne ha av skole gangen. Vokste delvis opp under krig og. Ja vi hadde til dels dårlige lærere. Veldig dårlig lærer. Ordentlig lærer fikk jeg først når jeg var 13 år. Det var veldig artig med regning og prøver. Det var ikke framhaldsskolen enda, så det hadde vi ikke.

Ville du anse å være en husmor et yrke?

- Ehh ja, tru det. Rett og slett

Hva var ansvarsområdet ditt?

- Det var jo å ta seg av ungan. At de hadde det så bra som mulig. At de hadde sikkerheten.

Hadde du en jobb?

- Ja da jeg ble litt eldre, da barna ble større.

Hvis ja, var dette av eget ønske?

- Ja, det va det.

Hvor mye jobbet du? (stilling 50%, 100%)

- Ja delvis. Det var ikke full stilling, men det var jo så forskjellig. Nattevakt,

Følte du deg behandlet likt som dine mannlige kollegaer?

- Ja. Jeg synes ikke det var noen forskjellig behandling.

Fikk du samme lønn som de mannlige kollegene dine?

- Ja. Det gikk jeg ut ifra.

Hvis du hadde en pause fra jobb, var det grunnet eget valg eller nødvendighet?

- Det måtte være at noe som skjedde, at jeg måtte.

Hvor mange jobber var tilgjengelige for deg? Kunne du velge selv?

- Nei. Det var ikke det.

Var dette noe som du tenkte på der og da som urettferdig eller rart?

- Nei ikke i den tiden. Jeg vet ikke, det var jo en annen tid. Jeg vet ikke hva jeg tenkte da. Jeg er blitt så gammel at.

Enn hvis du tenker tilbake nå, er dette noe du reagerer på?

- Ja, det kunne gått ha vært. Det har jo forandret seg, de skulle jo bare mangle at det ikke skulle forandre seg ifra den tiden. Vi har jo etterkigstiden og til dels vanskelig med mat og få tak i. Og rasjonerings kort, som vi kalte det, for å få kjøpe mel og mat.

Hvor var barna mens du var på jobb?

- Nei da va de blitt så store at da klarte de seg godt selv. Jeg var aldri ifra barna.

Fikk du hjelp av besteforeldre med barnepass?

- Nei, det fikk jeg ikke. Men jeg var ikke på jobb når barna..

Hadde din partner en jobb?

- På havet.

Var det sesongarbeid eller kom han hjem om dagene?

- Nei han kom ikke hjem. Han var alene med jobben.

Så du bestemte i hjemmet, eneste forelder, de fleste dagene?

- Ja og ja. Jeg var alene om ansvaret. Det var mange måneder han var ute

Når far var hjemme, tok han på seg barnepass eller husarbeid?

- Nei *latter* det var det lite utav. Det var som en selvfølge at det var mitt ansvar der. Det har jo forandret seg heldigvis.

Hvordan vil du beskrive din oppdragelsesstil?

- Ja, og oppføre seg som man sa før. Å lære de å takke og heie. Så nå roper de hei hvis de sier noe. Og så hadde de respekt for lærer på skolen. Herje måtte de gjøre i friminuttene, for på skolen inne, da var det ærbødighet. Det var ikke noe bråk. At de hadde oppførsel. Når læreren kom inn så var det å røyse seg.

Så det var et fokus på oppførsel og respekt?

- Ja.

At de hadde sterke moralske verdier?

- Ja det var det.

Hvilke muligheter følte du at du hadde for utdanning?

- Ikke då. Nei det var dårlige muligheter

Var de det samme for kvinner som menn?

- De fleste menn gikk jo ut i fiskebåten eller gikk til sjøs. Det var jo mange som gikk til sjøs. Sønnen min var bare 15 år når han gikk ut. Så det var ikke så mye muligheter da heller. Det var ikke så tilrettelagt som det er nå.

Vil du si at utdanning generelt sett ikke var like mye prioritert som nå?

- Nei, nei det var ikke det. Verden de har det bra i dag.

Hvilke forventinger følte du at samfunnet hadde til deg?

- Nei, jeg vet ikke om de hadde noen forventinger i det hele tatt. Det var ikke sånne tider då, så det går ikke ann å sammenligne.

Føler du at samfunnet var mannsdominert i noen grad?

- Ja, det var jo det.

Følte du at du hadde de samme rettigheter som menn?

- Ja jeg vet ikke. Jeg tenkte ikke så mye over det da

Det har ikke vært noe du har reagert på?

- Nei, nei.

Rundt 60 tallet merket du noen endringer i hvordan kvinner ble behandlet eller Betraktet, eller omtalt?

- Ja det skjedde jo noe etter hvert slik at kvinnene kom frem i rampelyset. Det gjorde jo det.

Har du følt diskriminering?

- Nei det kan jeg ikke si at jeg har følt med diskriminert. Neida, neida.

Har du noe som du føler er relevant og viktig å nevne, som jeg har glemt å spørre om?

- Jeg hadde jo mye i tankene at barna skulle få en utdanning. Det hadde jeg jo hele tiden. Å prøvde å hjelpe de så mye som mulig.
- Økonomien var jo ikke så god i den tiden. Rett etter krigen å vokse opp.

Blir det rett og si at du prioriterte at barna dine skulle få utdanning muligheter?

- Ja, de skulle få det litt lettere enn jeg hadde hatt det å få en sjanse til å komme seg frem i livet.

Du gikk på folkeskolen sant?

- Ja, det var 7 år.

Var realskolen et alternativt for deg? Kvinner hadde færre realfag enn menn og derfor svakere mulighet for å komme inn på realskolen? Var dette noe du har husket å reagere på?

- Nei, det husker jeg ikke.

Du nevnte du var glad i matte?

- Ja når jeg endelig hadde en lærer som kunne gjøre sånt her. For jeg hadde jo ikke det under krigen, for hvem som helst kunne de ta til som lærer. Og læreren kunne jo ingenting. Det var jo så artig da det kom en lærer som hadde utdanning. Og jeg kunne gjerne ha fortsatt, men da var jeg jeg for ung til å tenke på det. Jeg kunne godt ha gått et år til på skolen, hos den lærer med glede.

Spørsmål

Når ble du født?

Giftet du deg?

Evt når?

Hadde du noen barn?

Evt hvor mange?

Hvordan så en normal dag ut hos deg?

Føler du at du var en husmor?

Var dette av eget ønske?

Likte du å være en husmor?

Ville du annse å være en husmor et yrke?

Hva var annvarsområdet ditt?

Hadde du en jobb?

Hvis ja, var dette av eget ønske?

Hvor mye jobbet du? (stilling 50%, 100%)

Fikk du samme lønn som de mannelige kollegane dine?

Følte du deg behandlet likegyldig som dine mannlige kollegaer?

Hvis du hadde en pause fra jobb, var det grunnet eget valg eller nødvendighet?

Hvor mange jobber var tilgjengelige for deg? Kunne du velge selv?

Hvor var barna mens du var på jobb?

Fikk du hjelp av egne foreldre med barnepass?

Hvis en av foreldrene måtte være hjemme med barn, var det en selvfølge at det var deg?

Hvilke muligheter hadde du for utdanning?

Var de det samme for kvinner som menn?

Hvordan vil du beskrive din oppdragelsesstil?

Hadde din partner en jobb?

Hvilke forventinger følte du at samfunnet hadde til deg?

Har du følt diskriminering?

Rundt 60 tallet, merket du noen endringer i hvordan kvinner ble behandlet eller betraktet?

Hvem bestemte? begge to, avhengi av ansvarsoppråder? Økonomi?

Føler du at samfunnet var mannsdominert i noen grad?

Følte du at du hadde de samme rettigheter som menn?